

Juhend hoolekandeteenuse osutajatele ravimite käitlemiseks

Hoolekandeteenuse osutajal tuleb ravimite käitlemisel täita järgnevaid nõudeid.

1. Ravimite hankimine

Teenuse osutamiseks saab ravimeid (nii retseptiravimeid kui käsimüügiravimeid) hankida apteegist. Kui hoolekandetasutus on taotlenud ravimite ostu õiguse hulgimüügi tegevõttest ([määrus nr 38](#)) saab käsimüügiravimeid hulgimüüjalt hankida. Retseptiravimeid, sh narkootilisi ja psühhotroopseid ravimeid, saab osta vaid kliendile välja kirjutatud retseptide alusel. Üldiseks kasutamiseks saab hankida vaid käsimüügiravimeid (nt vajaduspõhiselt antav valuvaigisti).

2. Ravimite säilitamine

- Kõik ravimid (sh klientidele dosaatoritesse valmis pandud ravimid) peavad olema ravimite säilitamiseks mõeldud lukustatavas ruumis või eraldi ruumi puudumisel selleks ettenähtud lukustatud kapis ega tohi olla kõrvalistele isikutele kättesaadavad;
- Säilitamisruumis/kapis tuleb selgelt eraldada: ettevõttele üldiseks kasutamiseks hangitud käsimüügiravimid ja kliendile retsepti alusel hangitud või kliendi toodud ravimid, iga kliendi ravimid eraldi karbis, millel on kliendi nimi;
- Ravimeid tuleb säilitada tootja pakendis (tabletid ei tohi olla lahtiselt kapis, topsikutes vm, ravimit ei tohi panna teise ravimi pakendisse jne). Ravimid tuleb tootja pakendist välja võtta vahetult enne manustamist või kliendi jaoks dosaatorisse komplekteerimist;
- Ravimeid tuleb säilitada nii, nagu pakendil või infolehes on ette nähtud. Vältida tuleb ravimite säilitamist küttekehade vahetus läheduses. Külma temperatuuri nõudvaid ravimeid tuleb säilitada ravimitele mõeldud külmkapis. Ravimitega samas külmkapis ei tohi säilitada toiduaineid;
- Igas ruumis, kus säilitatakse ravimeid (sh kliendile andmiseks komplekteeritud ravimite säilitamise ruumis) tuleb ruumi temperatuuri kontrollida ja dokumenteerida iga päev, et veenduda selle sobivuses ravimi säilitamiseks. Samuti tuleb temperatuur kontrollida ja dokumenteerida igas ravimite säilitamise külmkapis, suuremates külmkappides ka kapi erinevates osades.

- Osadele ravimitele on tootja määranud aja, mille jooksul võib ravimit pärast pakendi avamist kasutada (nt silmatilgad, salvid). Selliste ravimite pakendite esmakordsel avamisel tuleb pakendile märkida avamise kuupäev ja soovitatavalt ka viimane kuupäev, mil võib ravimit kasutada. Info, kui kaua võib ravimit pärast pakendi avamist kasutada, leiate ravimi välispakendilt ja infolehest;
- Aegunud ravimid ja ravimid, mis mõnel muul põhjusel ei leia kasutamist (nt kliendi kasutamata jäänud ja talle tagastamata ravimid), tuleb eraldada ja selgelt märgistada (nt „aegunud ravimid – ohtlikud jäätmed“), et need ei satuks kasutusse. Aegunud ja kõlbmatute ravimite säilitamiseks peab olema selleks ette nähtud, vastavalt märgistatud koht. Kõik ravimid on ohtlikud jäätmed ja need tuleb hävitamiseks üle anda vastavat õigust omavale jäätmekäitlejale, klientidele retsepti alusel hangitud ravimid võib tagastada apteeki.

3. Ravimite kasutamine ja arvestus

- Iga ravimi vastuvõtmine peab olema tõendatav ja dokumendid (ostutšekid, arved apteegist või hulgimüügiettevõttest) peavad ettevõtte tegutsemiskohas (st samas majas) või elektrooniliselt olema kättesaadavad. Arvestusdokumentide alusel peab olema tuvastatav ravimite summaarne sissetulek ja summaarne kasutamine ravimite lõikes, nii et ettevõttel on ülevaade ravimivarust ja kasutatud kogustest.
- Kui klient toob kaasa oma ravimid või toovad ravimid kliendi lähedased, tuleb dokumenteerida ravimi tooja andmed, kellele ravimid toodi, vastu võetud ravimite nimetused ja kogus, samuti ravimi määranud arsti andmed ja kasutamisujuhised. Kasutada võib vaid neid ravimeid, mis on arsti määratud ja mille kohta on raviskeemis vastav teave. Vajadusel tuleb konsulteerida arstiga.
- Kõikide ettevõttele üldiseks kasutamiseks hangitud käsimüügiravimite kohta tuleb pidada arvestust. Ravimite arvestust tuleb pidada iga pakendi suuruse, toimeaine sisalduse ja preparaadi kohta eraldi.
- Ettevõttele üldiseks kasutamiseks hangitud käsimüügiravimite ettevõttesisene liikumine (sh säilitamisruumist õdede/hooldajate ruumidesse vm) peab olema dokumenteeritud ning jälgitav kuni kliendile manustamiseni.
- Ravimeid tuleb anda nii, nagu arst on määranud. Kui kliendi kohta koostatakse nn ravimileht, peab olema tuvastatav milline arst ja millal on ravimi määranud. Ravimilehe võiks küsida arstilt, sh alati kui raviskeemi

muudetakse. Apteegist ravimite ostmisel peab apteek märkima pakendile kasutamishuise, soovitatavalt ka kliendi nime.

- Väljaspool arsti määratud raviskeemi võib ilma meditsiinilise hariduseta isik manustada vaid käsimüügiravimeid, mille kasutamise kohta on ta saanud vastavad juhised, millistel juhtudel ja millises annuses ravimit manustada. Vastava juhise võiks teha meditsiiniõde või apteek. Vajaduspõhiste ravimite manustamisel tuleb dokumenteerida kuupäev, kellaaeg, ravimi andmise põhjus, ravimi nimi, ravimvorm, toimeaine sisaldus ja manustatud kogus.
- Ettevõttele üldiseks kasutamiseks hangitud käsimüügiravimite osas tuleb vähemalt kord aastas teha inventuur. Inventuuri käigus koostatav aruanne peab iga ravimi kohta sisaldama ravimpreparaadi nimetust, toimeaine sisaldust, kogust pakendis, tootja nime ja pakendite arvu
- Arvestust tuleb pidada ka üldiseks kasutamiseks hangitud aegunud käsimüügiravimite kohta, kuhu kantakse ravimi nimetus, tootja nimi, ravimipartii number, kogus. Ravimite üleandmisel jäätmekäitlejale tuleb sellele nimekirjale märkida ravimite üleandja (hooldekodu töötaja) kui ka vastuvõtja (jäätmekäitleja) allkiri.
- Kliendi lahkumisel hooldekodust tuleb ravimid kliendile või tema lähedastele kaasa anda. Kui ravimeid kliendile ei tagastatud (mh kui klient sureb), tuleb need üle anda jäätmekäitlusettevõttele või viia apteeki hävitamiseks. Kliendist üle jäänud ravimeid ei tohi kasutada teistel klientidel.

4. Ravimite käitlemise eeskirjad ja vastutavad isikud

- Igas hoolekandeesutuses peavad olema üksikasjalikud eeskirjad ravimite säilitamiseks ja arvestuse pidamiseks.
- Ravimite säilitamise eeskiri peab kirjeldama ravimite säilitamise kohti ja tingimusi ettevõttes, ravimite säilitamisruumides ja külmkappides temperatuuri järgimist, kõrvaliste isikute juurdepääsu piiramist jmt. Täpsemalt on säilitamise nõuded kirjeldatud Sotsiaalministri [määruses nr 19](#).
- Ravimite arvestuse pidamise eeskiri peab hõlmama ravimite hankimist, hankedokumentide säilitamist, ravimite andmist osakondadele/hooldajatele, ravimite kasutamise dokumenteerimist ning inventuuri tegemist, st kuidas ettevõttes täidetakse Sotsiaalministri [määruses nr 20](#) kehtestatud nõudeid.

- Ettevõtte juht peab määrama ravimite säilitamise eest vastutava ja teda asendav(ad) isik(ud) ning ravimite arvestuse pidamise eest vastutava isiku.

Ravimite käitlemist reguleerivad õigusaktid hoolekandeteenuse osutajatele

Ravimiseadus (RavS)

Ravimite säilitamise ja transportimise tingimused ja kord. Sotsiaalministri 17.02.2005 määrus nr 19

Ravimialase arvestuse eeskirjad tervishoiuteenuse või veterinaarteenuse osutamisel ning hoolekandetasutuses. Sotsiaalministri 17.02.2005 määrus nr 20

Ravimite hulgiostu õigust omavate isikute nimekiri. [Sotsiaalministri 4.03.2005 määrus nr 38](#)